

Proptozisde Anatomopatolojik Yaklaşım

Yasemin A. Katurcioğlu (*), Dilek Ünlübay (**), İlhan Günalp (***) , Sunay Duman (****)

ÖZET

Bu yazıda proptozisde anatomopatolojik yaklaşım irdelenmiş ve tanıda bize yardımcı vurgulanmıştır. Orbitanın üç boyutlu anatomsisini değerlendirmek her patolojiyi anlamamıza olanak sağlayamaz ancak anatomopatolojik yaklaşım tanıda bize yardımcı olabilecek özellikler taşıyabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Proptozis, orbita, anatomopatoloji

SUMMARY

Anatomopathologic Approach in Proptosis

In this paper, we discussed the importance of the anatomo-pathologic approach in the differential diagnosis of proptosis. Evaluation of the three dimensional pathology does not provide opportunity to diagnose every of pathology, but this kind of approach give us some additional information for definite diagnosis.

Key Words: Proptosis, orbita, Anatomopathology

Proptozis olgularında klinik özellikler, görüntüleme ve laboratuvar yöntemleri, patoloji ile tanıya gidilebilmektedir. Orbitanın üç boyutlu anatomsisini değerlendirmek her patolojiyi anlamamıza olanak sağlayamaz ancak anatomopatolojik yaklaşım tanıda bize yardımcı olabilecek özellikler taşıyabilir. Bu derlemede proptozisde anatomopatolojik yaklaşım irdelenmiş ve tanıda bize yardımcı vurgulanmıştır.

Orbita, göz, göz dışı kaslar, sinirler, yağ ve kan damalarını içeren bir kemik kavite olup karmaşık bir anatomik yapıya sahiptir. Orbitanın hacmi 30 cc olup orbitanın dört kenarının apektse uzaklıği yaklaşık 50 mm'dir. Orbitanın genişliği 40 mm ve yüksekliği 35 mm'dir. Orbita frontal, sfenoid, maksiller, zigomatik, palatin, etmoid ve lakkimal kemikden oluşmaktadır (1).

Orbita kemikleri; Orbita dört duvardan oluşan dörtgen piramid şeklinde bir kemik kavitedir. Orbitanın

en dar kısmı laterale doğru genişleyen ve mediale doğru daralan apeksdir. Bu sebep ile hızlı gelişen orbita tümörleri sıkılıkla orbita direncinin en az olduğu yer olan retroorbital alanda yerlesir. Hızlı gelişen retroorbital yerleşimli rabdomiosarkom, gözü öne-dışa ve aşağı doğru itmeye eğilimlidir (1,2) (Resim 1).

Orbita kemiklerinde **defekt** oluşturan tümörler nörofibromatozis (Resim 2), lakkimal bez malign tümörleri, menengiom, dermoid kist, encefalozel, maksiller ve etmoid sinüs tümörleri ve fibröz displazidir. Sfenoid kemikde major defekt oluşturan nörofibromatozisde pulsasyon veren proptozis meydana gelmektedir. Bunun sebebi arter kaynaklı serebrospinal sıvı pulsasyonunun doğrudan yumuşak dokular aracılığı ile orbitaya ulaşmasıdır. Üst orbita fissürüne uzanan ve posterior yerleşimli derin encefalozel de pulsasyon gösteren proptozise sebep olmakta ve nörofibromatozis ile ayırcı tanısı güç olmaktadır (2).

(*) Uzm. Dr., S.B. Ankara Hastanesi Göz Kliniği,

(**) Uzm. Dr., S.B. Ankara Hastanesi Radyoloji Kliniği,

(***) Prof. Dr., A.Ü.F.T. Göz kliniği

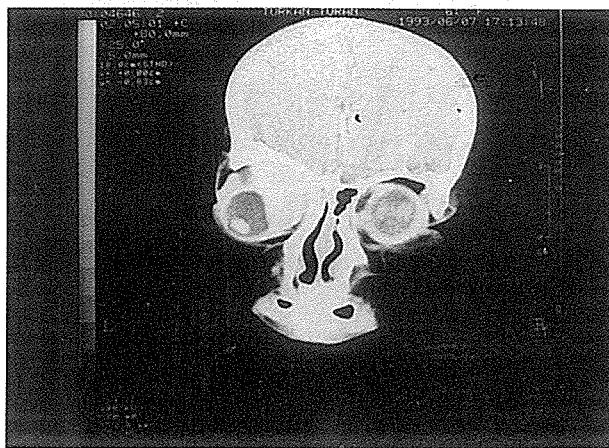
(****) Uzm. Dr., S.B. Ankara Hastanesi Göz Kliniği Şefi, Ankara
TOD Ankara Şubesi 1998 Aylık Bilimsel Toplantısında sunulmuştur.

Mecmuaya Geliş Tarihi: 09.02.2001

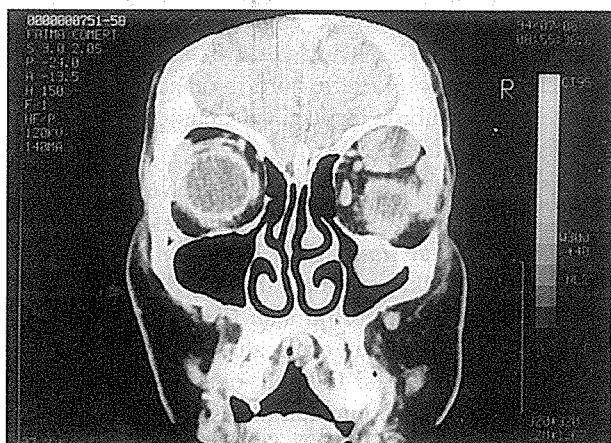
Düzeltilmeden Geliş Tarihi: 10.01.2002

Kabul Tarihi: 03.02.2002

Resim 1. Koronal CT'de globu anterolaterale ve inferiora doğru itmeye eğilimli olan hızlı gelişen retroorbital yerleşimli rhabdomyosarkom olgumuz izleniyor.

Resim 2. Aksiyel CT'de nörofibroma nedeni ile maksiller sinüs, orbita içinde kitle ve orbita tabanında kemik defekti izleniyor.

Fibröz displazi, orbita tavani ve sfenoid kemiği tutma eğilimine sahiptir. Sfenoid lezyon optik kanalı işgal eder ise görme problemi oluşturabilir. Fibröz displazinin kemik değişiklikleri menengiomu akla getirir ancak fibröz displazi daha erken yaşta görülmektedir. Eozinofilik Granüloma, langerhans hücrelerinin aşırı proliferasyonu sonucu oluşur ve üst temporal orbita kenarında yerleştiği için dermoid kist ile karışır. Ancak eozinofilik granülom, dermoid kistten daha fazla kemik defektine neden olur.

Orbitanın en ince kemiği, medial duvarda orbitayı etmoid sinüslerden ayıran lamina papirasea'dır. Bu kemik inflamasyon ve tümör sebebi ile veya cerrahi diseksiyon sırasında kolaylıkla tahrif olur (1).

Dermoid, orbita kemik gelişimi sırasında yüzeyel ekto-dermin sıkışlığı frontozigomatik ve frontoetmoid sütür yerlerinde ve üst orbita fissüründe görülür. Dermoid kist, erişkinde laktimal fossaya yerleşme eğiliminde olup genellikle sklerotik olmayan kemik defekti oluşturur. Nadiren kemik defekti oluşturan, bir ucu temporal fossada, bir ucu orbitada yerleşen 'dumbbell' şeklinde dermoid kist görülebilir (1,2,3,4,5) (Resim 3).

Ön ve arka etmoid arter ve sinirlerin geçtiği, medial orbita duvarında bulunan foramenler, orbita ile etmoid sinüs arasında bağlantı sağlar. Bu ilişki orbita ile diğer sinüsler arasında yoktur (1,6).

Orbita kemik yapıları ile yan yana yavaş büyüyen benign tümörler fossa oluştururlar. Bunlar laktimal bez benign tümörleri, nörofibroma ve kavernöz hemangioidur (3).

Sfenoid kemikten orijin alan menengiomalar hipertonoz meydana getirir (3) (Resim 4).

Nöroblastom zigomatik kemiğe metastaz yapma eğilimindedir. Prostat, mesane, böbrek ve tiroid karsinomu, granülositik sarkom kemik metastazı yapmaya eğilimlidir. Lösemide kan veya kemik iliği bulgularından önce periostta kitle oluşabilir. Lenfomalar orbita kemik harabiyeti oluşturmez. Multipl myelom ve Wegener granülomatozisi orbita kemik defekti oluşturabilir (3).

Burkit lenfoma ve retinal anlage tümör ise maksiller kemiği tutar ve daha sonra orbita içine yayılır (3).

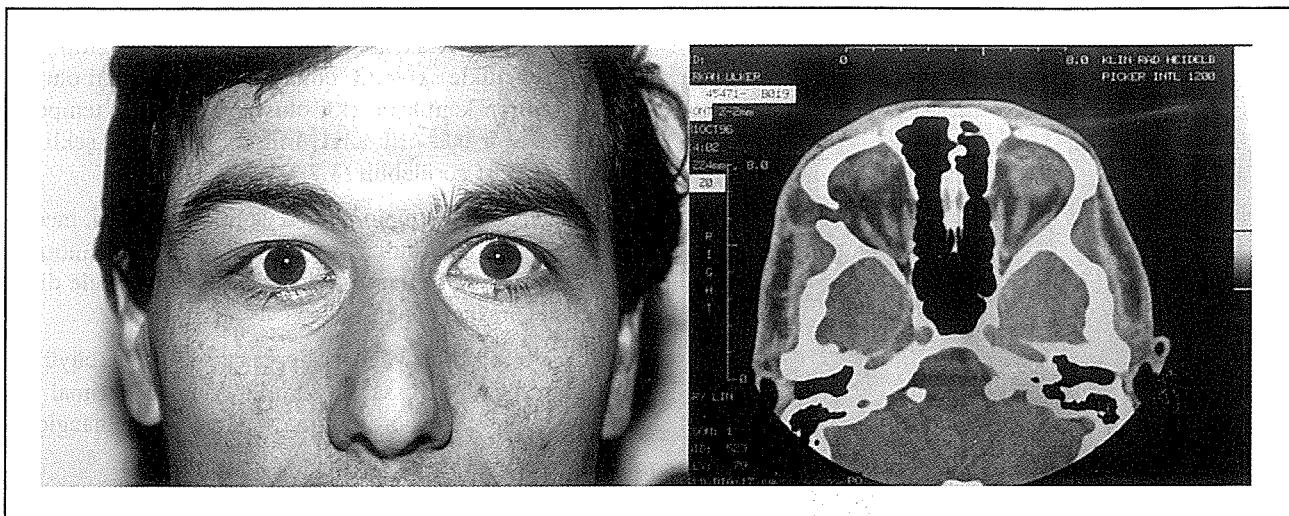
Sinüsler; Orbitayı frontal, sfenoid, etmoid ve maksiller olmak üzere dört sinüs çevreler. Orbita inflamasyonunun en yaygın sebebi sinüs enfeksiyonudur. Akut etmoidit çocuklarda ihmal edilir ise enfeksiyon ince olan lamina papiraseadan orbita içine ulaşarak proptozis ve orbita sellülitine sebep olur (1,3,6) (Resim 5).

Frontal ve etmoid sinüs, mukoselin en sık geliştiği yerdir. Frontal sinüs mukoseli gözün öne -aşağı, etmoid mukoseli ise dışa doğru yer değiştirmesine sebep olur (Resim 6). Maksiller ve sfenoid sinüs mukoseli nadirdir. Sfenoid sinüs mukoseli, arka etmoid sinüse de uzanır böylece esas orijini tespit etmek güçtür ve sfenoetmoid mukoseli olarak tanımlanır. Migrene benzer baş ağrısı ve kranial sinir paralizileri dahi görülebilir (3).

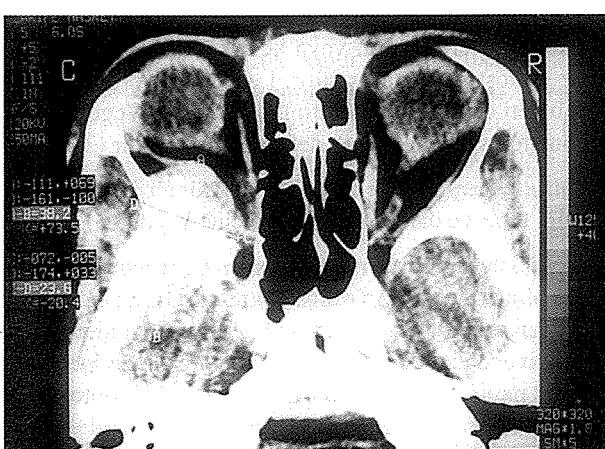
Frontal ve etmoid sinüs osteomaları, maksiller ve etmoid sinüs karsinomu orbitayı tutar. Maksiller ve etmoid sinüs karsinomları, orbitaya yayılır ve en sık görülen skuamöz hücreli karsinomalardır (3,6,7) (Resim 7).

Orbitayı tutan fungal enfeksiyonlar genellikle bir sinüsden orijin alır ve en sık mukormikozis ve aspergilozis görülür. Aspergilozis en sinsi proptozis nedeni olup tehlikeli ve sıklıkla fataldir (3).

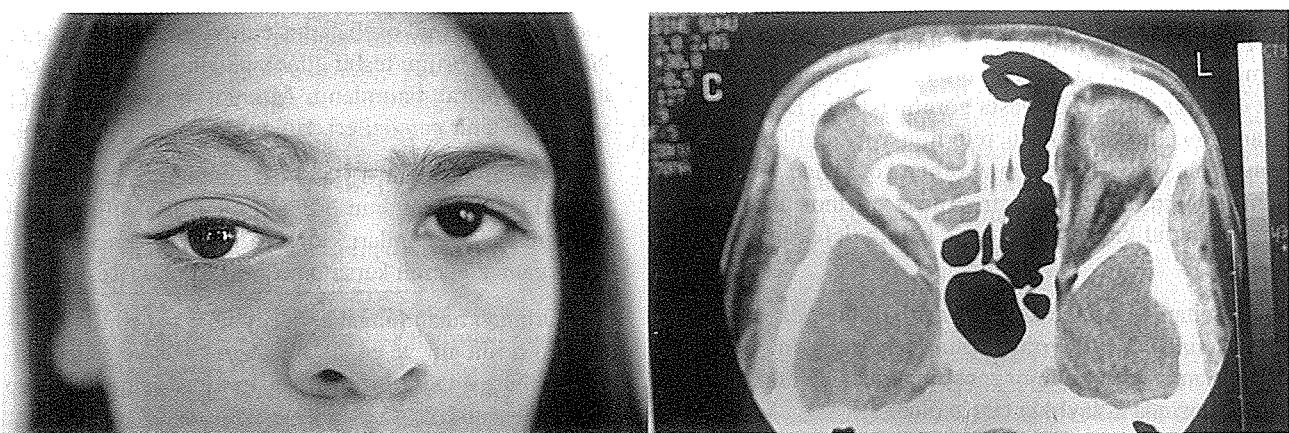
Resim 3. Bir ucu temporal fossada ve diğer ucu orbitada yerleşen 'dumbbell' şeklinde dermoid kist olgumuzun klinik fotoğrafı ve aksiyel CT'si izleniyor.

Resim 4. Aksiyel CT'de sfenoid kemikten orijin alan ve hiperostozis oluşturan meningo ma olgumuz izleniyor.

Resim 5. İhmal edilmiş etmoiditis sonucunda ince olan lamina papiraseadan enfeksiyon orbita içine ulaşarak proptozise neden olan olgumuzun klinik fotoğrafı ve Aksiyel CT'si izleniyor.

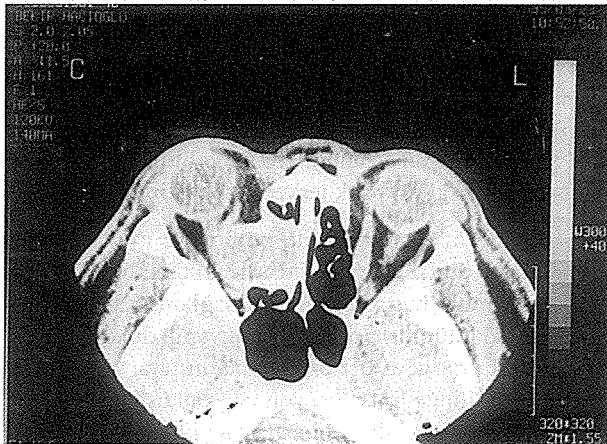

Orbita Açıklıkları; orbita ile onu çevreleyen yapılar arasında bağlantı sağlar;

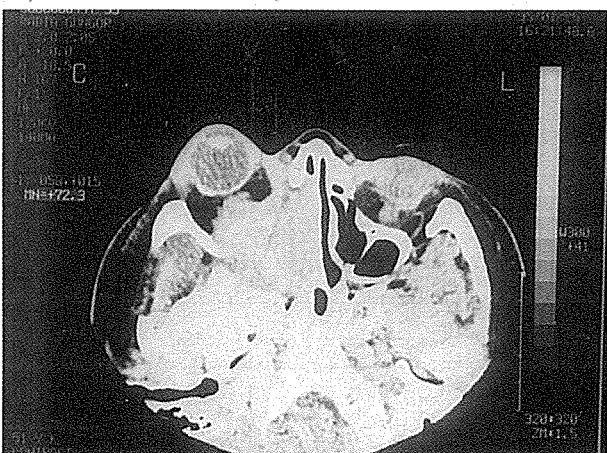
Optik foramen sfenoid kemiğin küçük kanadı üzerinde olup optik kanal ile uzanır. Orbita ile orta kranial fossayı birleştirir. Optik sinir, oftalmik arter ve sempatik sinirler geçer. Sarkoidoz ve nörofibromada, optik kanal genişleyebilir. Fibröz displazi ve sfenoid kemiğin fibroması kanalı tutabilir (1,3,6).

Üst orbita fissürü, sfenoidin büyük ve küçük kanadı arasında uzanır, orbita tavarı ile lateral duvarını ayırrı. Üst orbital fissür Zinn halkası ile iki bölüme ayrılır. Zinn halkası optik kanalın orbitaya açıldığı yerdeki periorbitadan orijin alan fibröz bir halka olup göz dışı kasları buradan orijin alır. Halka ile kapanılmış olan orbita apeksi bölümü 'okulomotor foramen' olarak adlandırılır ve buradan nazosilyer, abduşens, üst

Resim 6. Aksiel CT'de etmoid sinüs mukoseli olan olgumuzda globun laterale yer değiştirdiği izleniyor.

Resim 7. Aksiel CT'de etmoid sinüs karsinomu olan olgumuzda tümörün lamina papyraseada defekt oluşturarak orbita içine yayıldığını izliyoruz.

ve alt okulomotor sinirler geçer. Zinn halkasının kapatmadığı üst orbital fissürün lateralinde kalan kısımdan troklea, lakinral, frontal sinir ve üst oftalmik arter geçer. Optik sinir ve oftalmik arter Zinn halkası içindedir (1,3,6).

Tolosa Hunt Sendromu, üst orbita fissürünün idiotipik inflamasyonudur. Göz dışı kaslara giden sinirler ve nasosilyer sinir etkilenmiş ise ağrı olur. Optik sinir üst orbita fissüründen küçük bir 'strut' ile ayrıldığı için üst orbita fissürünü tutan inflamasyon veya tümör optik siniri tutarak görmeyi de etkiler. Üst orbita fissürü karotid kavernöz sinüs fistülü, intrakavernöz karotid anevrizma, arteriovenöz malformasyonlar, orbita varisi ve hemangioma da genişleyebilir (3,7).

Ön ve arka etmoid arter ve sinirlerin geçtiği 2 adet delik, medial duvarda, orbita kenarından 24 ve 36 mm

uzaklıkta bulunur. Etmoid sinüs enfeksiyon ve tümörleri orbita içine yayılabilir. Bu foramenler diğer sinüslerde yoktur (1).

Alt orbita fissürü, maksilla, sfenoid ve palatin kemiklerle sınırlanmış olup orbita tabanı ile lateral duvarı arasında uzanır ve orbita ile arkada pterigopalatin fossa ve önde infratemporal fossayı birleştirir. Buradan trigeminal sinirin maksiller dalı (orbitaya girdikten sonra infraorbital sinir adını alır), infraorbital arter ve ven geçer. **Meningeal foramen**, üst orbita fissürünün ön ucu yakınında olup buradan orta meningeal arterin dalı geçer. **Zigomatik kanal**, zigomatik kemik içinden geçen ve zigomatik siniri taşıyan bir yapı olup zigomatikofasial ve zigomatikotemporal foramene açılır. **Infraorbital kanal** orbita tabanındaki oluk ile alt orbita kenarının 10mm altındaki foramene uzanır. Buradan infraorbital sinir, arter ve ven geçer. **Nazolakrimal kanal** orbita tabanının anteromedialinde, lakinral fossadaki yuvarlak bir açıklıkdan alt meatusa açılır (1,3,6).

Orbita bağ dokusu; periorbita, anterior bağ doku-su, göz dışı kas bağ dokusu ve tenon kapsülden oluşur. Periorbita orbita duvar kemiklerini kaplayan bir membran olup sinüs ve kemiklerden orbitaya enfeksiyon ve tümörlerin yayılmasına geçici direnç oluşturur. Arka-da, periorbitanın optik kanal durası ile birleştiği yerden optik sinir durası ve intrakranial dura dahi devam eder. Önde, ön orbita yapılarından kapakları ayıran orbita septumu içine karışır. Granülositik sarkoma orbita periostunu ve kemikleri tercih eder. Periorbita ve kemik arasındaki potansiyel aralık lakinral bez tümörlerinin etrafını diseksiyon için ve egzenterasyon sırasında alınan orbita içerikleri için uygun bir plan sağlar (1).

Anterior orbita bağ dokusu, ön orbita kenarındaki periorbita ile tenon kapsülü arasında uzanır ve gözün korunmasına yardım eder (1).

Göz dışı kasları bağ dokusu, bu kasları çevreleyen fibröz bir membrandır (1).

Tenon kapsülü göz ve göz dışı kasları çevreleyen fibröz bir membran olup ön orbitadadır. Tenon kapsülü göz dışı kaslarının check ligamanları, aponevroz, göz ve ön konjonktiva yapıları ile ilişkide olup limbus kenarında kaybolur. İnflamatuar psödotümör tenon kapsülini tutar ise tenonitis adını alır ve proptozis oluşturur. Tenonitis, tenon kapsülü ile diğer orbita içerikleri arasındaki sıkı ilişki nedeni ile tüm orbita dokularına hızla yayılır.

Nodüler fasitis, göz ve orbita fasya bağ dokusunun reaktif psödosarkomatöz bir proliferasyonudur. Bu patolojide göz dışı kasının aponevrozunun çevresinde epibulber yerlesen nodüller şeklinde görülür (1).

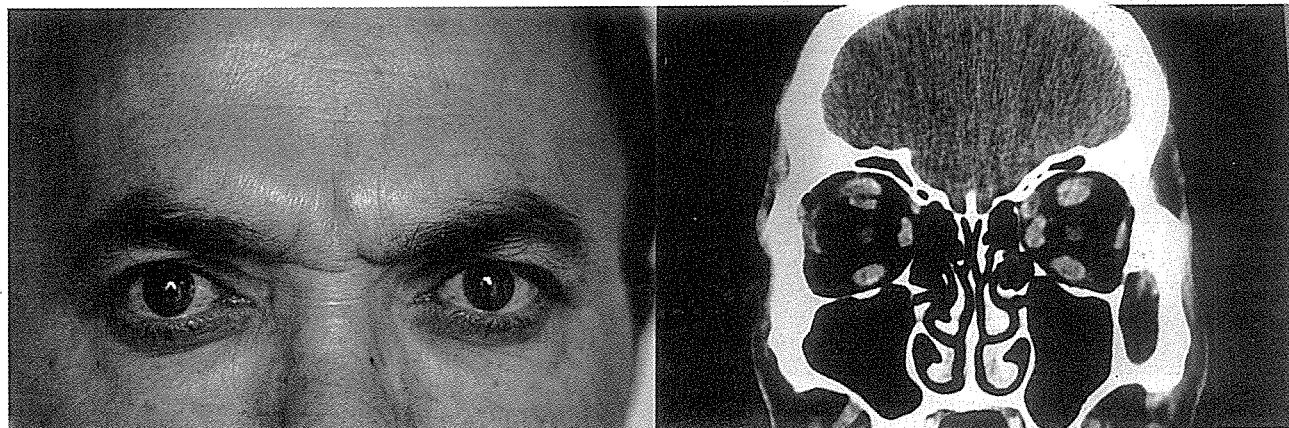
Fibröz histiostoma (fibröz xanthoma) fibroblast ve histiositlerin kombine görüldüğü bir tümördür. Orbitanın en yaygın primer fibröz tümörü olan fibröz histiostoma genellikle benign olup infiltre büyümeye özelliğinden dolayı maligndir (2,6,7).

Tiroid orbitopati ve idiopatik inflamatuar psödotümör, göz dışı kaslarının en yaygın inflamasyonudur. Tiroid orbitopatinin en erken bulgusu horizontal rektus kaslarının insersiyon yerleri üzerindeki görülen konjonktiva hiperemisi ve kemozisidir (2,6,7,8). Göz dışı kaslarında genişleme tiroid orbitopatili olguların ana patolojik bulgudur. Tiroid orbitopatili olguların %90'ında belirgin göz bulgusu olmama bile ultrasonografik olarak göz dışı kas tutulumu gösterilmiştir (8). (Resim 8) İnfamatuar psödotümör bir veya daha fazla göz dışı kasını ve laktimal bezi tutabilir. Orbita yağ dokusu, sklera ve sinirler difüz olarak infiltre olabilir veya sadece orbita apeksi ve kavernöz sinüs (Tolosa-Hunt sendromu) tutabilir. Belirgin olarak göz dışı kasları tutar ise orbita

myoziti adını alır. Orbita tomografisinde tiroid orbitopatide kaslarda genişleme izlenirken psödotümörde hem kasları hem de tenonda genişleme izlenir. Çizgili kasları tutan malign tümör rhabdomyosarkomdur (2,6,7,8,9). Göz dışı kasları bağ dokusunun orbitayı ekstrakonal ve intrakonal olmak üzere iki bölüme ayırdığı bilinmekte idi. Ancak son yıllarda, göz dışı kas bağ dokusunun orbita arkasındaki bölümünün çok ince olduğu düşünülecek bu popüler görüş artık terkedilmektedir (1).

İnce fibröz septumlar ile böülümlere ayrılmış olan yağ dokusu orbita içeriklerini sarmaktadır ve göz dışı kaslarının rahat hareket etmesini sağlamaktadır. İnfamatuar psödotümör primer olarak yağ dokusunu tutar. Sıklıkla orta veya üst orbita alanını tutar (Resim 9). Orbita sellülitinde, inflamasyon yağ dokusuna hızla yayılır ve tedavide gecikme olur ise yağ likefiye olup orbita absesi oluşur. Wegener Granülomatozisinde de yağ dokusu tutulur. Orbita yağ dokusu, metastatik tümör ve enfeksiyon için uygun bir bölge olup metastatik karsino-

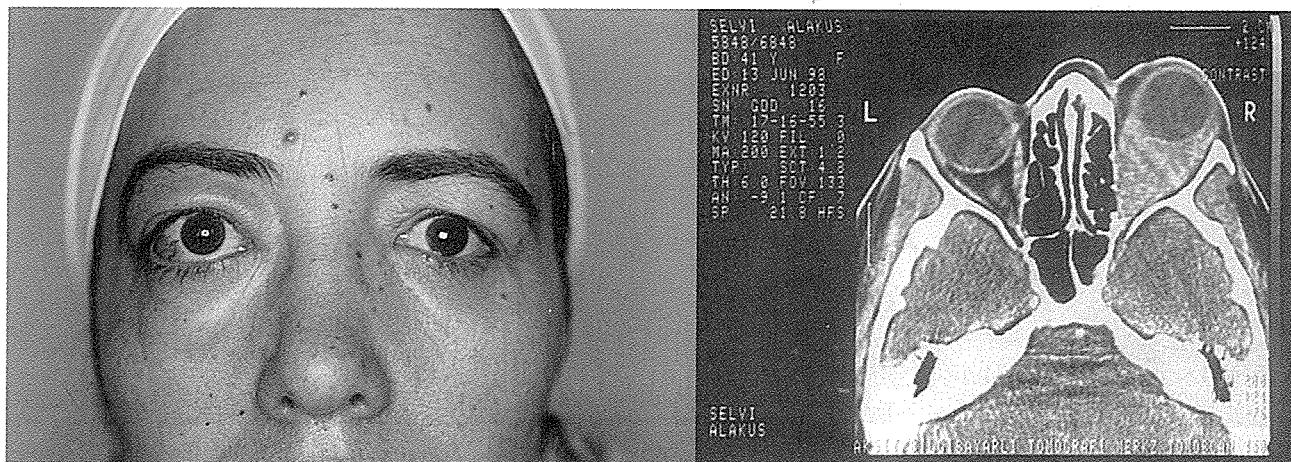
Resim 8. Ekstra oküler kaslarda genişleme ve proptozis mevcut olan tiroid orbitopatili olgumuzun klinik fotoğrafı ve koronal CT'si izleniyor.

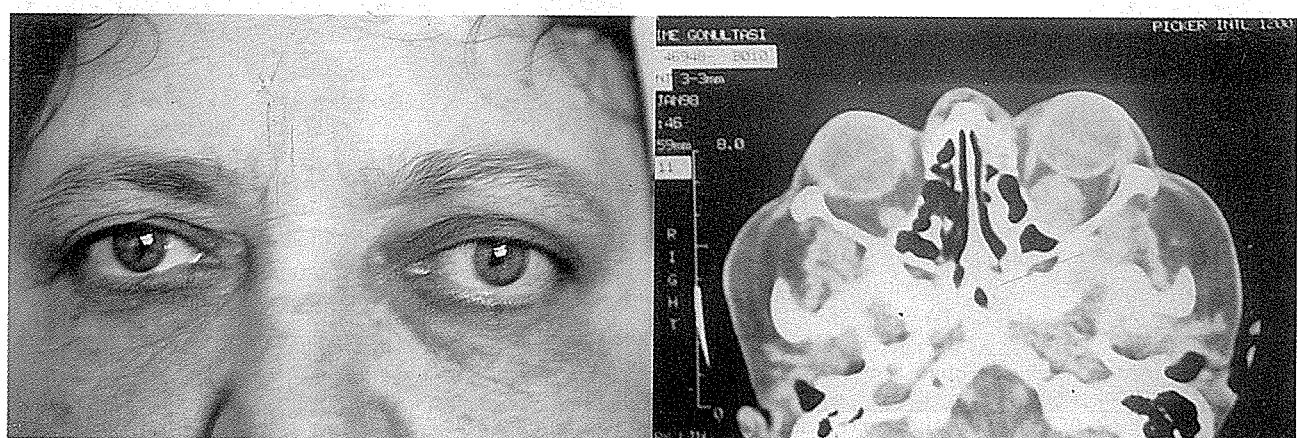
Resim 9. Myozit nedeni ile proptozis hem medikal rektus kasında hemde tenonda genişleme olan olgumuzun klinik fotoğrafı ve Aksiyel CT'si izleniyor.

Resim 10. Primer olarak yağ dokusunda lokalize inflamatuar pseudotümörü olan proptozisli olgumuzun klinik fotoğrafı ve Aksiyel CT'si izleniyor.

Resim 11. Kavernöz hemangiomy olan olgumuzun klinik fotoğrafı ve Aksiyel CT'si izleniyor.

ma, lenfoma ve hidatik kist retrobulber yağ dokusu içinde görülebilmektedir (1,3,6,7).

Orbitanın kan ihtiyacı, arteria karotis internanın dalı olan oftalmik arterden sağlanır. Oftalmik arter optik sinirin altında onun durası içinde ilerler ve orbita içine girdikten sonra 3 major dal verir;

- 1.Göz dışı kaslara giden silyer arterler,
- 2.Optik sinir ve retinaya giden santral retinal arter,
- 3.Ön segment ve koroide giden arka kısa ve uzun silyer arterlerdir.

Orta meningeal arter, lakovital veya oftalmik arterin diğer dalları ile anastomoz yapar (1).

İllerlemiş bir orbita sellülit; orbita arterlerinin harabiyeti ve gözün nekrozu ile sonuçlanabilir (3).

Kan orbitada üç major sistemden drene olur;

1.Ust oftalmik ven ile kavernöz sinüse drene olur,

2.Alt oftalmik ven kavernöz sinüse girmeden önce üst oftalmik ven ile birleşir fakat pterigoid sisteme de bir dal gönderir,

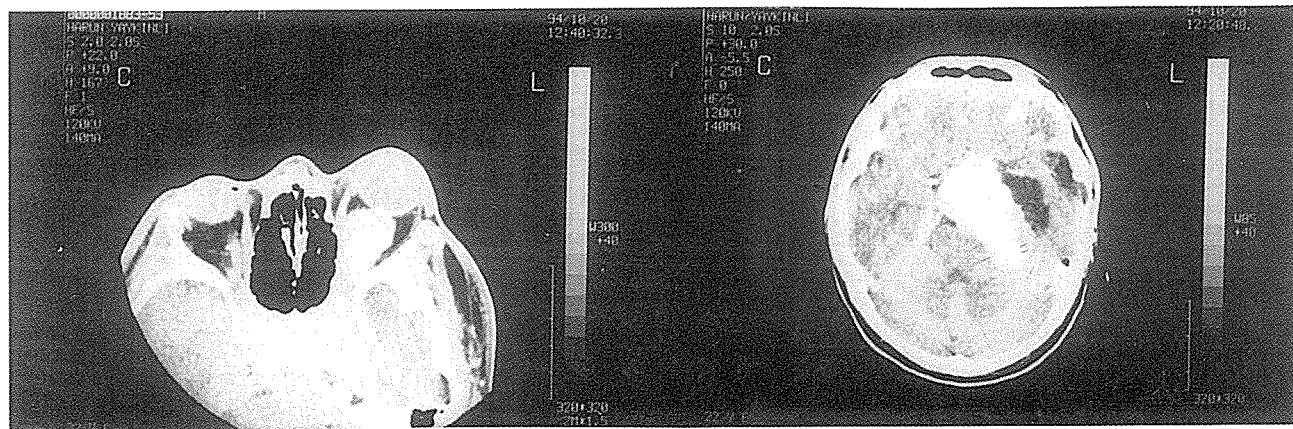
3.Anterior venöz sistem (1).

Damar sistemini tutan patolojiler kavernöz hemangiomy, kapiller hemangiomy, lenfanjiomy, hemangioperisitoma, orbita varisi ve arteriovenöz fistüldür (3).

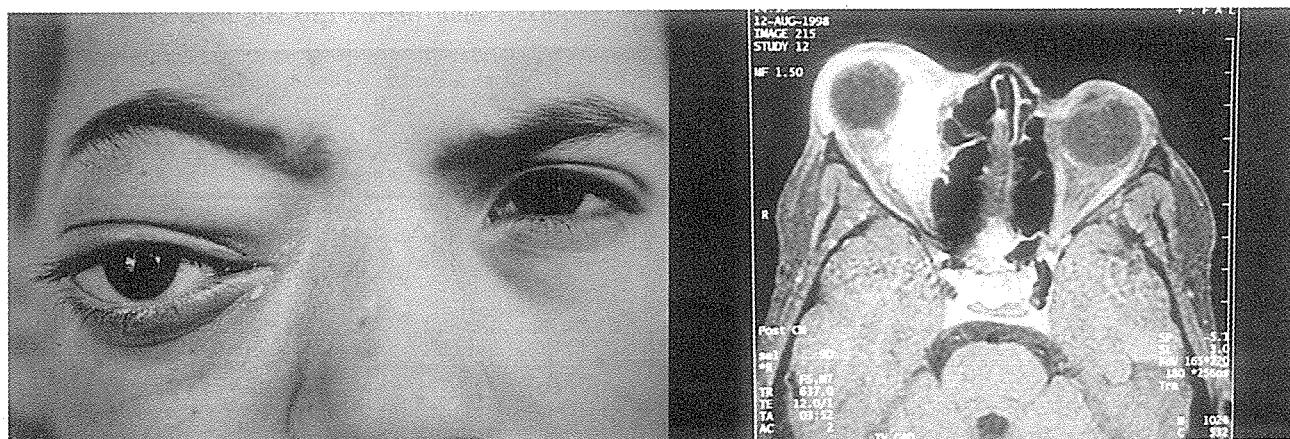
Çocuklarda sık görülen kapiller hemangiomy orbitada sıklıkla ön-üstnazal ve ön-üsttemporal bölgede bulunur. Erişkinlerde görülen kavernöz hemangiomyların aksine lakovital bezi de tutabilir. Kapiller hemangiomy mikrovasküler oluşumlar, endotel hücresi, perisit ve düz kas hücresi içerir (3,7).

Kavernöz hemangiomy genç-orta yaş da görülen benign bir tümör olup kapiller hemangiomyun aksine kapsü-

Resim 12. Optik sinirde fusiform genişleme yapan optik sinir gliomu olgumuzun aksiyel orbita CT'si ve SSS tutulumunu gösteren Beyin CT'si izleniyor.

Resim 13. Optik sinir menengiomu olan olgumuzun, orbita ve SSS tutulumunu gösteren orbita ve beyin Tomografisini izliyoruz.

lü olup orbita kan akımını içermez. Perisit veya düz kas hücreinden orijin alır (3,7) (Resim 10).

Lenfanjioma lenfatik boşluklara benzeyen endotel hücreleri ile sınırlı kansız alanlardan oluşur. Çocuk veya genç erişkinde bulunur (3,7).

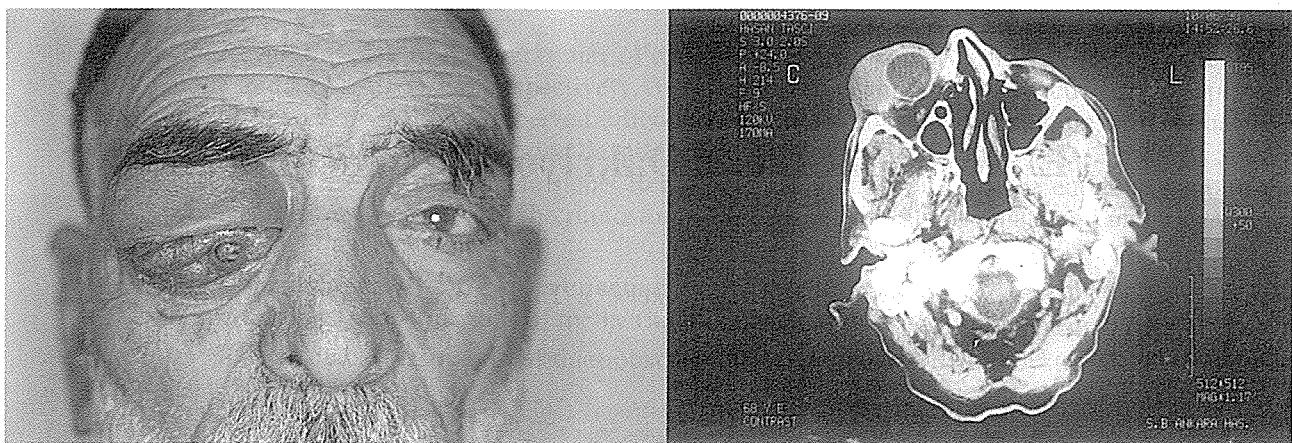
Orbitanın duyu sinirleri trigeminal sinirin oftalmik ve maksiller dalından sağlanır. Oftalmik sinir, kavernöz sinüsün lateral duvarı boyunca uzanır ve orbitaya girdikten sonra frontal, lakovimal ve nasosilier sinir olmak üzere iç dal verir. Maksiller sinir orbitaya girdikten sonra infraorbital sinir adını alır ve lakovimal bezin sempatik ve parasempatik liflerini taşıır. Orbita sinirlerini içeren patolojiler nörofibroma ve swannomadır (1).

Optik sinir dura, araknoid ve piadan meydana gelir. Optik sinirin en yaygın tümörleri, çocuklarda optik sinir gliomu ve erişkinde menenjiomudur. Optik sinir gliomu dura içinde büyür ve optik sinirde fusiform genişleme yapar (Resim 11). Menenjiomlar ise duradan büyür ve orbita içine doğru ilerler (1) (Resim 12).

Silyer ganglion orbita apeksinde, lateral rektusun medialinde ve optik sinirin lateralinde bulunur ve sinirlerin sinaps yaptığı bölgedir (1).

Lakrimal bez orbitanın üsttemporal bölümünde lakovimal fossada bulunur. Lakrimal bez patolojileri; benign mikst tümörler, psödotümör, lenfoma, adenoid kistik karsinomadır. Her iki lakovimal bezin tutulumu epitelyal tümörlerde görülmez ancak en sık inflamasyon veya lenfomada görülebilir. Gass ve Blodi; her iki lakovimal bezde genişleme olan olguların büyük bir kısmında sistemik olaylar ile ilişki tesbit etmiştir. Lakrimal fossada genişleme, bezin benign ve kronik seyreden hastalıklarında görülebilir. Bunlar benign epitelyal lezyonlar (mikst tümör veya pleomorfik adenoma), psödotümör ve nadiren lenfomadır (Resim 13). Frank, primer ya da metastatik malign tümörlerde, kemik invazyonunun ayrıca tanıtıcı olduğunu vurgulamıştır. Komşu kemiklerin tutulumu (histiositosiz, fibröz displazi ve menenjioma hariç) daima malignite bulgusudur (3,7).

Resim 14. Lakrimal bez lenfoması olan olgumuzun klinik fotoğrafı ve Aksiyel CT'sini izliyoruz.

Orbita septumu orbita kenarı ile kapaklar arasında uzanan bir fibröz membran olup orbita içine inflamasyon ve tümör yayılmasına direnç oluşturur (1). Orbita septumuna rağmen, kapak ve konjonktivadan orbita içine inflamasyonun yayılması ile orbita sellülitleri oluşabilir. Aynı şekilde bazal hücreli karsinom ve sebasez karsinomu orbita içine yayılarak proptozis oluşturabilir (3,6).

Kranial kavite içindeki orta kranial fossa, pterigopalatin ve alttemporal fossa ile orbita arasında bağlantısı vardır. Bu bölgelerin patolojileri orbita içine yayılabilir. En sık sfenoid kemik menenjiomu olmak üzere olfaktör menenjioma, hipofiz adenomu ve karsinomu orbita içine yayılır (1,3,6).

Nazofarinksden en sık olarak yassı hücreli karsinom orbita içine invaze olur. Çocuklarda aynı yol ile sıkılıkla anjiofibroma orbitaya yayılır (9).

Lenf dokusu; Orbitada lenf dokusunun varlığı hala tartışımlıdır. Yapılan deneysel çalışmalarla laktimal bez ve optik sinir araknoidinde lenf dokusunun bulunduğu tesbit edilmiştir (1). Lenf dokusu patolojileri lenfoma ve psödotümördür (2,6,7).

Laktimal drenaj sistemi ön- alt-medial orbita yüzeyinde bulunur. Kanaliküller alt ve üst kapak kenarından laktimal kese içine drene olur. Keseden nazolaktimal oluk içindeki kanaldan alt konkaya drene olur (1). Kronik dakriosistit sonucunda kesenin tıkanıklığa bağlı genişlemesi ile geç dönemde mukosel oluşabilir. Kese tümörleri lenfoma, malign melanom, hemanjiom, primer epitelyal tümörler skuamöz papillom veya karsinomdur. Laktimal sistem skuamöz karsinomu orbita içine yayılabilir (2,6,7).

Kapaklar; Orbita septumu, orbita kenarından kapaklara uzanan ince bir bağ dokusu membran olup kapak enfeksiyon ve tümörlerinin orbitaya yayılmasına geçici bir direnç sağlar (1,2). Kapak enfeksiyonu orbita

içine geçerek orbita sellülitine sebep olabilir. Kapak basal hücreli karsinomu %12.7 ve yassı hücreli karsinomu % 39.8 oranında orbita içine yayılabilir (8).

Orbitanın üç boyutlu anatomisinin değerlendirilmesi patolojiyi kesin olarak anlamamıza olanak sağlamaz. Ancak mevcut patolojinin ayırcı tanısında ve direkt yayılımının tesbitinde bize çok yardımcıdır.

KAYNAKLAR

- David R. Jordan, Richard L: Anderson:Surgical Anatomy of the Ocular Adnexa. A clinical Approach. Ophthalmology monographs; 9.1996 American Academy of Ophthalmology.
- Jones IS, Jakobiec FA, Nolan BT: Patient examination and introduction to orbital disease. In Diseases of the orbit Clinical phthalmology Jones IS, Jakobiec Faeds. Philadelphia. Harper&Row. 1985;1-30.
- Bonavolonta G, Tranfa F, Conciliis C, and Strianese. Dermoid Cysts:16-Year Survey Ophthalmic Plastic and Reconstructive Surgery 1995;187-192.
- Henderson JW: Orbital Tumors.Third ed. New York: 1994;53-85.
- Közer L, Sezen F: Bir Orbita Kist Dermoid Olgusu T. Oft. Gaz. 1982;12:270-73,
- Orbit, Eyelids, and Lacrimal System (Section7) Orbit.American Academy of Ophthalmology. 1999-2000; 3-117.
- Devron H: Char:Orbital Tumorler. Clinical Ocular Oncology, Churchill Livingstone. New York, 1989;231-391.
- Günalp İ: Oküloplastik ve Orbital Cerrahide Gelişmeler Bağlamında Tanı yöntemleri, Graves Oftalmopati, İltahaplar ve göz dışı tümörler MN Oftalmoloji 1997;Cilt 4, Sayı 2 Orbita ve Rekonstruktif cerrahi özel sayısı; 98-111.
- Char DH: Advances in thyroid orbitopathy. Neuro-ophthalmol 1992;12:25-39.
- Mombaerts I, Koornneef L: Current Status in the Treatment of Orbital Myositis.Ophthalmology. Volume 104, Number 3, 1997;402-413.